

43.300 schapen rond de stal

Op 25 en 26 november 2025 luiden veel kerkklokken in het Vlaamse onderwijslandschap vroegtijdig. Wie 's morgens vroeg de stal betrad, wist het meteen: dit was geen gewone kerst. In Kontich, onze 'hoofdstal', maar ook in Maaseik, Torhout, Gent, Mechelen, Genk, Heverlee, Reet en daarbuiten verzamelden 43.300 schapen. Zo werden ze tenminste genoemd. In werkelijkheid waren het stakende leerkrachten, coördinatoren, directies, begeleiders, secretariaatsmedewerkers, ondersteuners ... Mensen met een groot hart en een sterk verantwoordelijkheidsgevoel die bekendstaan als harde werkers en stille trekkers.

Cijfers tonen aan dat het uitgerekend die mensen zijn, en de collega's die ze vertegenwoordigen, die een groot risico lopen op een burn-out: plichtsgetrouw, zorgend, perfectionistisch, altijd bereid om nog een keer extra bij te springen. Wie zich herkent in dat profiel, weet hoe dun de grens soms wordt tussen engagement en uitputting. En toch stond je daar, zij aan zij met je collega's, met spandoeken, snoepmuisjes en thermossen. Niet om de leerlingen, studenten of cursisten in de steek te laten, maar om hen en je beroep te verdedigen. Jullie gezang klonk niet chaotisch, maar als een ritmische, ernstige samenhang. "Wij zijn het moe, wij zijn het zat; afklopping index, een pensioenverlies als gat; de werkdruk hoog, de adem kort." Het was geen klaagzang, maar een alarmsignaal.

Maximus de kat, de stem van boven

Laat me het met een kerstverhaal zeggen. Langs de rand van het Kontichs schooldomein sluipt Maximus, de kat van de premier. Hij vangt geen muizen, maar zinnen in de wandelgangen van de macht. "Ze hebben toch veel vakantie? Ze wisten toch waar ze aan begonnen? Onderwijs is toch een roeping?" Maximus herhaalt dat gedachtegoed achteloos, bijna spelenderwijs. Wat hij daar opvangt, klinkt ook door in Torhout, Heverlee, Reet, Genk, Gent, Maaseik en Mechelen. Wij kennen die blik van buitenstaanders: de neiging om roeping tegenover loon te zetten, passie tegenover pensioen, vakantie tegenover werkdruk. Alsof je, omdat je je leerlingen, studenten of cursisten graag ziet, geen recht meer zou hebben op een correct loon, een deftig pensioen en haalbare werkdagen. Alsof de keuze voor een zorgend beroep automatisch betekent dat je jezelf mag opbranden. Maar als Maximus door het raam kijkt, ziet hij wat vaak niet gezien wordt: de korte pauzes die opgaan in zorggesprekken, de avonduren die verdwijnen in verbeterwerk, de emotionele arbeid die nergens in een spreadsheet verschijnt.

Minimus de muis, de kleine grote stem

Aan de andere kant van het raam komt Minimus tevoorschijn, onze kleine grote stem. Of dat nu gebeurt in Kontich of Reet, in een stadsschool in Gent, een campus in Heverlee of een CVO in Mechelen, een dorpsschool in Maaseik, vlak bij een druk knooppunt in Genk of tijdens striemende regen en wind in Torhout: Minimus is erbij. Hij is de supermuis die alles ziet: de fluistergesprekken in de koffiekamer, de tranen na een oudercontact, de collega die 'het gaat wel' zegt, maar 's avonds niet meer kan slapen. Minimus draagt een map onder de arm: onze motivatiemonitor, de getuigenissen van leden, de onderzoeken naar werkdruk en uitval. Hij herinnert ons eraan dat bijna een op de vier leerkrachten in de gevarezone zit voor burn-out. Dat de grootste risico's net zitten bij de loyale, geëngageerde mensen die maar blijven geven. Dat te veel collega's overwegen het onderwijs te verlaten, niet uit onverschilligheid, maar uit zelfbehoud. Minimus zegt wat wij als vakbond al langer proberen te verwoorden: "Dit zijn geen watjes en geen klagers. Dit zijn de mensen op wie het onderwijs drijft. En precies bij hen knapt er te vaak iets."

Beleid en Minister, de zoekende wijzen

Ver, in een goed verwarmd gebouw, buigt Beleid zich over tabellen. Naast Beleid zit Minister, gewapend met scenario's en persberichten. Op hun scherm verschijnt een kaart: 43.300 stakers, daar stakende scholen, ginds interviews over kwaliteitsverlies. De kaart staat vol lichtpuntjes: signalen in Gent en Genk, een stip in Kontich, een rijtje in Torhout, een cluster in Mechelen, een vlek in Heverlee en een kring in Reet en Maaseik. Ze zien de cijfers, maar voelen ze ook de mensen erachter? Begrijpen ze dat een tekort aan gekwalificeerd onderwijspersoneel niet alleen een instroomprobleem is, maar ook een behoudsprobleem? Dat we niet alleen nieuwe mensen moeten aantrekken, maar vooral de huidige niet kapot mogen laten gaan? De avond valt. Regering moest die nacht vergaderen en had geen tijd voor een bezoek, maar de twee andere wijzen namen ook haar geschenk mee. Met drie geschenken waren ze dus op weg naar de stal: een map vol besparingsmaatregelen, een decreetboek vol goede bedoelingen en een rekenblad met besparingsdoelen, indexsprongen en opschuivende pensioenleeftijden. Mooie woorden en strakke tabellen, maar te weinig zuurstof.

In de stal, de geboorte van hoop

In de klas, onze stal, wordt Kwaliteit van onderwijs als een kwetsbaar kind vastgehouden. Leraar wiegt het: een stapel schriften, zorgvuldig voorbereide lessen, een blik vol geloof in elke leerling. Directie zit erbij, verscheurd tussen zorg voor het team en de eindeloze stroom opdrachten van bovenaf. In de stallen moeten alle grote woorden hun weg vinden in de praktijk. Warme school, brede basiszorg, gelijke kansen, kwaliteitsvol onderwijs ... Ze botsen op te weinig tijd, te hoge werkdruk, te veel losse taken, te weinig respect. Het zijn jouw handen die dagelijks proberen dat kind overeind te houden.

Wanneer de muis tot engel wordt

Beleid en Minister staan klaar met hun geschenken. Dan klimt Minimus op de rand van de kribbe. Hij kijkt Minister en Beleid recht in de ogen en zegt wat wij als vakbond al maanden, jaren herhalen: "Met alle respect, maar jullie geschenken wegen als stenen op de rug van wie hier elke dag staat. Vele uren gaan niet naar les, voorbereiding of feedback. Wat heeft dat kind werkelijk nodig? Tijd: minder administratie, minder versnipperde taakjes, meer ademruimte, meer kwaliteit. Autonomie: vertrouwen in de professionaliteit van leraren en directies, ruimte om keuzes te maken die passen bij hun leerlingen, studenten, cursisten en context. Erkenning: een loon en een pensioen die niet voelen als een straf voor wie kiest om de hele loopbaan in het onderwijs te blijven. En een schoolcultuur die de zorgers en trekkers beschermt in plaats van op hen te blijven leunen tot ze breken."

De stem van de schapen

Buiten luisteren de schapen in stilte. Eén groengrijs, doorwinterd schaap, alsof het nog wat weidegroen met zich meedraagt, stapt naar voren en legt zijn kop tegen het raam. Het is de stem van de ervaren collega die al heel wat hervormingen heeft zien passeren. "Wij staan hier niet tégen het kind," zegt die, "wij staan hier vóór het kind. Omdat we zien waar het naartoe gaat als het zo blijft evolueren. Binnen een paar jaar hebben we geen leraren meer, alleen nog vacatures en uitzendkrachten. De klas verliest haar glans, de (hoge)school, de academie en het centrum hun warmte, en Kwaliteit van onderwijs wordt louter een concept in beleidsnota's." Achter hem knikken duizenden schapen. Hun bellen klinken als een ruwe kerstzang: niet mooi verpakt als een geschenk onder de kerstboom, maar schor en recht uit het hart.

Een andere soort kerstwonder

En dan gebeurt er iets kleins, maar wezenlijks. Minister schuift het rekenblad opzij. Beleid slaat de map vol besparingsmaatregelen dicht. Niet alleen uit goedheid, maar omdat ze geen andere keuze meer hebben dan te luisteren. "Wij kunnen niet alles in één nacht goedmaken", zeggen ze. Dat klopt. Maar ze kunnen wel beginnen op de juiste plek: bij de mensen die elke dag voor de leerlingen, cursisten en studenten in de weer zijn, bij de (hoge)scholen, academies en centra die proberen warme plekken te zijn, bij de beroepsgroep die te vaak als vanzelfsprekend wordt gezien. Als vakbondsleider beloof ik je dit: wij laten dat signaal niet uitdoven zodra de kerstlichtjes uitgaan. We blijven duwen voor echte werkdrukverlaging, voor respect voor de index en voor stabiele, rechtvaardige pensioenperspectieven, voor kwaliteitsvol onderwijs. We blijven herhalen dat investeren in onderwijs begint bij investeren in het onderwijspersoneel, niet alleen in Maaseik, Reet, Mechelen, Torhout, Gent, Genk, Heverlee of Kontich, maar ook ver daarbuiten.

Het kind dat blijft ademen

De 43.300 schapen verspreiden zich weer naar hun scholen. De stoet valt uiteen. Kwaliteit van onderwijs bibbert nog altijd kwetsbaar, maar het kind ademt. Dankzij jou. Zolang jij blijft staan, blijven wij je stem versterken. Zolang jij blijft zorgen voor leerlingen, studenten en cursisten, blijven wij ervoor zorgen dat er voor jou gezorgd wordt. Dat is geen sprookjesachtig kerstwonder, maar wel de kern van waar een vakbond voor staat. Ik wens je, ondanks alles, een periode van rust, herstel en verbinding toe. En ik wens ons allen de kracht toe om in het nieuwe jaar verder te bouwen aan een onderwijs waar niet alleen leerlingen, studenten en cursisten, maar ook het personeel kan ademen.

Prettige feestdagen

KOEN VAN KERKHOVEN //
SECRETARIS-GENERAAL COC

Wij kennen die blik van buitenstaanders: de neiging om roeping tegenover loon te zetten, passie tegenover pensioen, vakantie tegenover werkdruk. Alsof je, omdat je je leerlingen, studenten of cursisten graag ziet, geen recht meer zou hebben op een correct loon, een deftig pensioen en haalbare werkdagen.

